Kajaanin kaupunki
Varhaiskasvatus

PÄIVITETTY 08/2020

LOHTAJAN PÄIVÄKODIN

VUOSISUUNNITELMA

toimikausi 2020–2021

Oikeudenmukaisuus

Turvallisuus

Suvaitsevaisuus

Luottamus tulevaisuuteen

Perustehtävä ja arvot

Kajaani luo asukkaille, yrityksille ja yhteisöille hyvinvointia, turvallisuutta, sujuvaa arkea sekä menestymisen edellytyksiä.
Arvojamme ovat oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus, turvallisuus, luottamus tulevaisuuteen.

Arvot toimintatapoina

Edistämme hyvinvointia tekemällä päätöksiä oikeudenmukaisesti.
Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi.
Kunnioitamme ja edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
Arvostamme yksilöllisyyttä ja koemme erilaisuuden voimavarana.
Suhtaudumme toisiimme ennakkoluulottomasti ja arvostaen.
Panostamme turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön.
Haluamme tehdä jokaisesta päivästä turvallisen.
Tahdomme mahdollistaa sujuvan arjen.
Edistämme kaupungin elinvoimaa myös tulevaisuudessa.

Sisällys

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa 4

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa 4

Resurssiviisautta luontokaupungissa 4

Tulevaisuus nuorissa 5

Osaajista elinvoimaa 5

- Pätevän työvoiman saannista huolehtiminen: osallistutaan rekrytointitilaisuuksiin yliopistoissa ja muissa oppilaitoksissa. 5

MONITAHOARVIOSTA NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET 6

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS 8

Varhaiskasvatuksen arvoperusta 9

TIIMISOPIMUS 11

Leikki 12

Ajattelu ja oppiminen (2.7) 13

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7) 14

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7) 15

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7) 17

Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7) 18

Kielten rikas maailma (4.5) 19

Ilmaisun monet muodot (4.5) 20

Minä ja meidän yhteisömme (4.5) 21

Tutkin ja toimin ympäristössäni (4.5) 22

Kasvan, liikun ja kehityn (4.5) 23

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7) 24

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1) 25

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

- Palveluiden riittävä määrä ja palveluiden läheisyys- helpottaa perheiden arkea
- Tuotamme laadukkaita palveluita, jotka vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Teknologian hyödyntäminen huoltajien osallisuuden lisäämisessä
- Teknologian hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa - laaditaan varhaiskasvatuksen TVT -strategia
- Tuki lapselle ja perheelle järjestetään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
- Kulttuuritoiminnan edistäminen varhaiskasvatuksen toiminnassa (taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia)
- Osallistuminen valtakunnalliseen Liikkuva varhaiskasvatus- toimintaan

Näin toimimme:

- Käytämme opetuksessa IPadia..
- TVT-vastaavat auttavat muuta henkilökuntaa IPadin käytössä.
- Pienryhmissä toimiminen
- Mahdollisimman aikaisin varhainen puuttuminen lapsen kasvuun VEO:n tuella.
- Vinkki laatikko eteiseen vanhemmille, vanhemmat saavat kirjata toimintavinkkejä, vanhempien osallisuutta.
- Pyrimme joustamaan, jos perheiden päivittäinen hoidontarve muuttuu.
- Olemme mukana Liikkuva varhaiskasvatus – hankkeessa. Päiväkodin liikuntavastaava on Päivi Kyyrönen, hänen varallaan Sanna Ollikainen.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

- Luonto on yksi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimisympäristö
- Tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa
- Toimitaan paljon luonnossa ja lähiympäristössä: luodaan juuret Kajaaniin kotikaupunkina.
- Harjoitellaan kierrättämistä ja lajittelua yhdessä lasten kanssa
- Hankinnoissa huomioidaan kestävä kehitys ja vastuullisuus, kestävyys ja kierrättäminen
- Juhlissa suositaan aineettomia lahjoja ja ohjelmaa

Näin toimimme:

- Teemme retkiä metsään, tutkimme luontoa, askartelemme luonnonmateriaaleista
- Hankintoja tehtäessä käytämme myös kierrätyskeskusta
- Lajittelemme jätteet lasten kanssa yhdessä (esim. maitopurkkien erittely) mahdollisuuksien mukaan.
- Otamme vastaan käytettyjä leluja, vanhoja puhtaita lasten vaatteita varavaatteiksi ja askartelumateriaaleja esim. vanhoja tapetteja ja tapettikirjoja

Tulevaisuus nuorissa

- Lasten osallisuus on pysyvä varhaiskasvatuksen painopistealue. Osallisuuden kautta jokainen lapsi tulee huomioiduksi omana itsenään ja omien vahvuuksiensa kautta.
- Sitoudutaan ohjaamaan opiskelijoita: tet-harjoittelijat, lähihoitajat, sosionomi ja vaka- opettajat
- Tehdään yhteistyötä oppilaitosten kanssa.
- Sitoudutaan hyvään perehdyttämiseen uusille työntekijöille. Järjestetään perehdytystilaisuus syksyisin.
- Annetaan mahdollisuus työssä onnistumiseen.
- Huolehditaan työhyvinvoinnista.

Näin toimimme:

- otetaan jokainen lapsi ja perhe yksilöllisesti vastaan hoidon alusta lähtien päivittäin, annetaan kyselylomake uuden lapsen kotiin.
- kuunnellaan lasta ja vastataan lapsen toiveisiin ja ideoihin
- otetaan alan opiskelijoita ryhmiin
- perehdytetään ja ohjataan opiskelijaa tiiminä sekä hyvässä työilmapiirissä ollen itse esimerkkinä
- kartoitetaan huoltajien kanssa lasten vahvuuksia ja käytetään niitä varhaiskasvatus- /esiopetussuunnitelman tavoitteiden tukena
- rakennetaan lasten vahvuuspuut eri toimintaympäristöissä havaittujen lasten vahvuuksien perusteella ja tehdään vahvuussanastoa lapsille tutuksi
- tarjotaan ulkopuolista tukea perheille tarpeen mukaan
- pidetään huolta työhyvinvoinnista mm. työnohjauksen avulla, tiimipalavereja järjestämällä säännöllisesti, jakamalla töitä järkevästi, ikäjohtaminen.

Osaajista elinvoimaa

- Pätevän työvoiman saannista huolehtiminen: osallistutaan rekrytointitilaisuuksiin yliopistoissa ja muissa oppilaitoksissa.
- Luodaan positiivista kuvaa Kajaanin varhaiskasvatuksesta monipuolisella markkinoinnilla ja viestinnällä.
- Laaditaan henkilöstölle täydennyskoulutus suunnitelma (vuosikello). Henkilöstölle järjestetään ajankohtaisia ja laadukkaita koulutuksia.
- Osaamisen tunnistaminen, arvostaminen ja hyödyntäminen.
- TVT- osaamisen lisääminen koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Näin toimimme:

- järjestetään työharjoittelupaikkoja opiskelijoille, koululaisille, työkokeilijoille jne.
- osallistutaan resurssien puitteissa tarjottaviin koulutuksiin
- kehitetään henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista koulutuksen ja työssä oppimisen avulla
- jaetaan täydennyskoulutuksesta saatua tietoa muulle henkilökunnalle.

MONITAHOARVIOSTA NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET

Yksikkömme vahvuudet
• Jokainen lapsi otetaan yksilöllisesti vastaan • Jokaista lasta kuullaan ja huomioidaan päivän aikana • Lasten toiminta on monipuolista. • Osallisuus toteutuu, lapset ja vanhemmat saavat esittää toiveita toiminnasta. • Henkilökunta on ammattitaitoista, koulutettua ja halukasta täydennyskoulutuksiin. • Henkilökuntaresurssit ovat hyvät. • Henkilökunta on joustavaa.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin:
Arviointi Arviointi kevään suunnittelupäivässä.

Yksikkömme kehittämiskohteet
Muuttelemme oppimisympäristöä ja välineitä lasten leikin ja toiminnan tarpeiden mukaan. Vahvistetaan lasten ja henkilökunnan TVT-taitoja.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin:
Arviointi Tiimit arvioivat omaa toimintaansa.

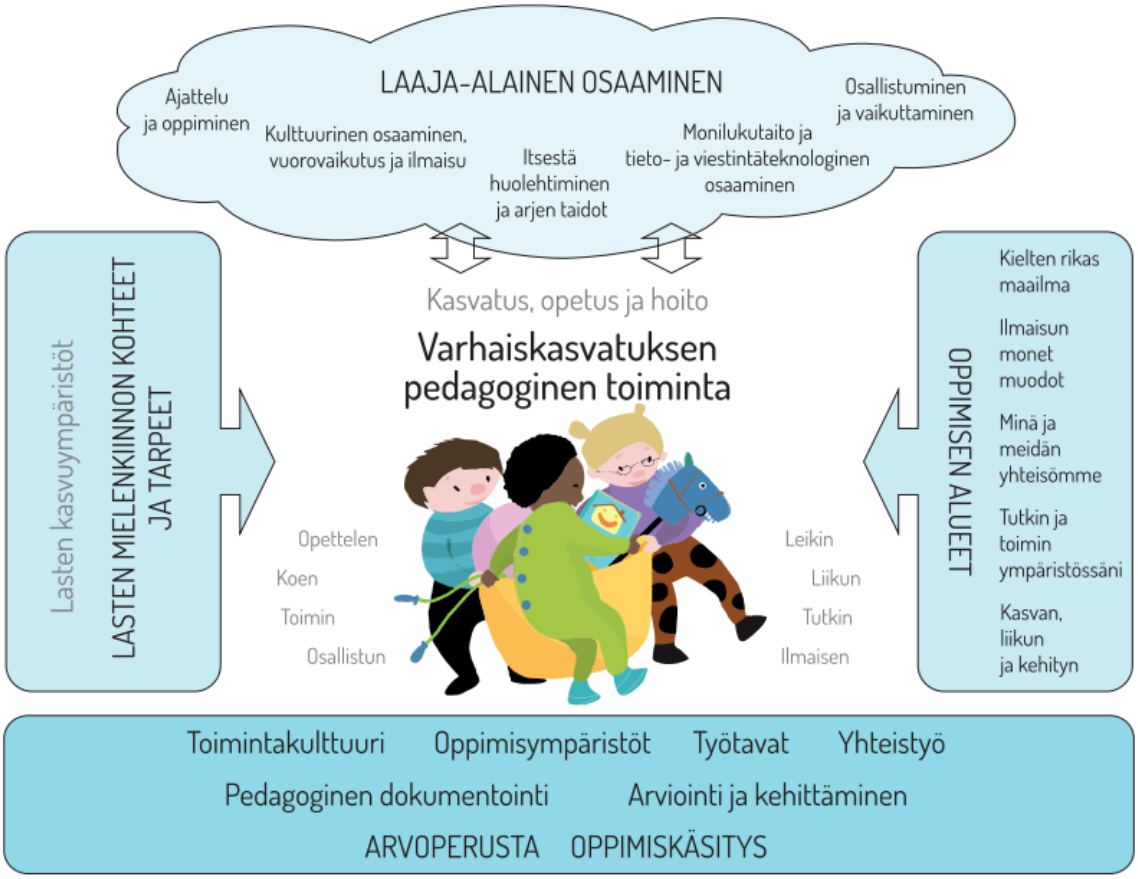
MONITAHOARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Huoltajien osallisuuden lisääminen Idea-/palautelaatikko vanhemmille jokaiseen eteiseen.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin
Arviointi Toimintaa arvioidaan tiimeissä.

Kiusaamisen ehkäiseminen + toiminnasta tiedottaminen huoltajalle Kiusaamiseen puututaan välittömästi. Kiusaamistapauksista tiedotetaan vanhempia huomioiden vanhempien kanssa tehdyt sopimukset, järjen käyttö on sallittua.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin
Arviointi Arviointi tehdään tiimeissä.

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

K

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Lapsuuden itseisarvo
Miten arvo näkyy toiminnassamme: • Jokaisen lapsen toiveita ja mielipiteitä kuunnellaan ja havainnoidaan. • Lasten kanssa keskustellaan. • Jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet huomioidaan: vasut, ops:t, arjen toiminnoissa huomiointi jne. • Osallisuus. • Välittäminen ja sylittely. • Luodaan ja ylläpidetään turvallista ja lämmintä toimintaympäristöä. • Sensitiivisyys. • Tuetaan lasten vahvuuksia ja kannustetaan tehtävien loppuun saattamiseen. • Annetaan erilaisia elämyksiä ja kokemuksia lasten maailman kuvan avartamiseksi, itsetunnon edistämiseksi ja ihmisenä kasvamiseksi. • Pysähdytään ihmettelemään asioita lapsen kanssa, kiireettömyys.

Ihmisenä kasvaminen
Miten arvo näkyy toiminnassamme: • Eri kulttuuritaustalta tulleita lapsia arvostetaan ja hyväksytään tasaveroisina suhteessa toisiin. • Kiusaamiseen puuttuminen. Kiusaamistilanteet selvitetään yhdessä, pyydetään anteeksi. • Opetetaan oikeaa ja väärää, moraalikäsitysten vahvistaminen. • Keskusteleva työtapa pienryhmässä. • Pienin askelin ja Askeleittain – ohjelmat. • Hyvät käytöstavat ja toisen kunnioittaminen. • Jokainen on tärkeä omana itsenään. • Säännöt luodaan yhdessä lapsiryhmän kanssa.

Lapsen oikeudet
Miten arvo näkyy toiminnassamme: • Lapsia opetetaan positiivisuuden kautta. • Jokainen lapsi tulee kuulluksi. Jos ei ole puhetta, niin muilla kommunikaation välineillä esim. kuvat. Sanoitetaan toimintaa. Kielenoppimista tuetaan. • Lapsille annetaan leikkiaikaa ja leikkirauha sekä kunnolliset välineet. Lapsi voi valita leikin (osallisuus). Lapsella on oikeus pienryhmätoimintaan. • Päiväjärjestystä muokataan niin, että lapsen turvallisuus on taattu. • Lapsia kohdellaan tasapuolisesti. • Lapsia KUNNIOITETAAN! • Tarjotaan lapsille elämyksellisiä kokemuksia.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
Miten arvo näkyy toiminnassamme: • Henkilökunta kunnioittaa kaikkia lapsia ja huoltajia sekä työtovereita yhdenvertaisesti, tähän kasvatetaan myös lapset. • Jokainen saa olla oma itsensä ja on tärkeä. • Otamme huomioon vanhempien toiveita, keskustelut.

- Tuemme kotikasvatusta.
- Erilaisuuden huomioiminen.
- Lapsella on oikeus valita leikkinsä. Lapsilla on tasapuoliset mahdollisuudet vaikuttaa omaan toimintaansa, valintojen tekoon tai taitojen harjoitteluun riippumatta syntyperästä, sukupuolesta tai kulttuuritaustasta tms.
- Kehitetään erilaisia taitoja.
- Suvaitsevaisuus, kulttuurillisesti salliva ilmapiiri ryhmässä.
- Suomalaiseen sekä eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuriperinteeseen tutustuminen.

Perheiden monimuotoisuus

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Olemme avoimia ja kunnioittavia jokaista perhettä kohtaan.
- Tiedotetaan molempia vanhempia.
- Kunnioitetaan perheiden käytänteitä.
- Tutustumme mahdollisuuksien mukaan eri kulttuureihin.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Lapsia ohjataan hyvään henkilökohtaiseen hygieniaan ja ruokailuun. Kerrotaan monipuolisen ruuan merkityksestä. Terveelliset elämäntavat. Kannustetaan lapsia maistamaan.
- Tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä vahvan itsetuntemuksen omaavaksi persoonaksi.
- Ryhmässä toteutetaan kierrätystä.
- Kasvatuskumppanuuskeskustelut lasten ja huoltajien kanssa.

TIIMISOPIMUS

TIIMIN NIMI:

TIIMIN JÄSENET:

TIIMIN VETÄJÄ:

TIIMIN JÄSENTEN VASTUUALUEET:

TIIMIN KÄYTÄNTEET, SOPIMUKSET JA YHTEISET PELISÄÄNNÖT:

TIIMIN KEHITTÄMISKOHTEET

Kehittämiskohde 1 + arviointi
Kehittämiskohde 2 + arviointi
Kehittämiskohde 3 + arviointi

MITEN TIIMISSÄ HUOLEHDITAAN JA YLLÄPIDETÄÄN TYÖHYVINVOINTIA

Leikki

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin. (4.4)

Näin toimimme ja näin osalllisuus näkyy:	<u>Leikin havainnointi:</u> Aikuinen tietoisesti havainnoi lapsia ja heidän leikkejään sekä keskustelee toisten aikuisten kanssa leikin kehittämisestä. Leikin kehittämisessä otetaan huomioon lasten toiveita Aikuisen henkinen, fyysinen ja emotionaalinen läsnäolo leikkitilanteissa (pienryhmätoiminta) Terapeuttisen eläinleikin käyttäminen ryhmissä tarpeen mukaan. <u>Leikkiympäristön suunnittelu sekä leikkivälineiden monipuolisuus ja tarkoituksenmukaisuus:</u> Mahdollisuuksien mukaan pyritään ottamaan lasten toiveet huomioon leikkitilaa järjesteltäessä. Kannustetaan ja ohjataan lapsia leikkimateriaalien luovaan käyttöön Tarjotaan elämyksiä ja kokemuksia ympäröivästä maailmasta leikin rikastuttamiseksi Pienryhmätoiminnalla turvataan leikkirauha Lasten kaverisuhteiden tukeminen leikin kautta Tilojen monipuolinen käyttö ja leikkitavaroiden lainaaminen mahdollisuuksien mukaan Lasten hallittu liikkuminen leikkipaikkojen välillä Leikkitilanteissa kiinnitetään huomiota niin lasten kuin aikuistenkin äänenkäyttöön Ulko- ja sisäleikkien ohjaamisen tehostaminen, aikuinen rikastuttaa lasten leikkiä osallistumalla leikkiin tarvittaessa.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Toimintaa arvioidaan jatkuvasti tiimissä. Kehitetään tilanteiden dokumentointia kuvin, videoin, manuaalisesti mahdollisuuksien mukaan. Otetaan huomioon vanhempien käsitykset lasten kiinnostusten kohteista Lasten toiveet ja kiinnostuksen kohteet ohjaavat leikin suunnittelua. Sosiogrammien käyttöä isompien lasten ryhmissä.

Ajattelu ja oppiminen (2.7)

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon hankinta, jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua, jonka perustaa luodaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla. Ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle tulee olla tilaa. Leikissä lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kokeilla yhdessä ideoitaan ja tutkia maailmaa. Lasten taitoja jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä tuetaan lasten iän ja kehityksen mukaisesti. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia. Lapsia kannustetaan myös sinnikkyyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. Heitä ohjataan suuntaamaan ja ylläpitämään tarkkaavaisuuttaan. Päivittäinen, riittävä fyysinen aktiivisuus tukee lasten ajattelua ja oppimista. Toiminnan pedagoginen dokumentointi (luku 4.2) sekä yhteinen pohdinta auttavat lapsia havaitsemaan oppimistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan. Tämä vahvistaa lasten uskoa omiin kykyihinsä.

Paikallisesti päätetyt asiat:
Varhaiskasvatuksen perusta on yhdessä tekeminen vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisen kanssa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä lasten toiminnassa jatkuvasti, jolloin aikuinen voi osaltaan mahdollistaa lapsen ajattelun ja oppimisen kehittymisen.

Näin toimimme ja näin osalllisuus näkyy:	Lasten kysymyksiin vastataan ja lapsella on lupa kyseenalaistaa mieltä askarruttavia asioita Annetaan lasten tutkia esineitä ja ympäristöä Kaikki arjen tilanteet ovat myös oppimistilanteita Iloitaan lasten kanssa pienistä onnistumisista Kannustetaan yrittämään ja tekemään itse Aikuinen nimeää esineitä ja asioita, selittää ja perustelee Hyvä tunneilmapiiri ryhmässä ja keskustelukulttuuri Oman minäkuvan vahvistaminen, terve itsetunto Saduttaminen arjessa eri tilanteissa Asioita sanoitetaan lapsille puheenkehityksen tueksi. Keskittymistä vaativa toiminta ja toiminnallisuus vuorottelevat ohjatuilla hetkillä. Tehostetaan pedagogista dokumentointia.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Oppimista arvioidaan huoltajien kanssa varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien tarkistuksissa. Lapsen oppimista seurataan ja dokumentoidaan tiimeissä. Tehostetun tuen lasten oppimista ja kehitystä seurataan moniammatillisen yhteistyön avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7)

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan.

Paikallisesti päätetyt asiat

Varhaiskasvatuksessa luodaan myönteisiä ihmissuhteita, harjoitellaan tunnetaitoja sekä erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Aikuinen tiedostaa oman roolinsa ja ammatillisuutensa vuorovaikutustaitojen mallintajana ja toimii sen mukaisesti. Jokainen lapsi ja aikuinen on arvokas ja häntä kohdellaan sen mukaisesti.

Näin toimimme ja näin osalllisuus näkyy:	Henkilöstö toimii vuorovaikutuksen mallina. Kuunnellaan ja kuullaan lasta aktiivisesti ja aidosti, ohjataan lapsia kuuntelemaan toisia. Ohjataan lapsia sietämään erilaisia ajatuksia ja mielipiteitä sekä perustelemaan asioita. Lapset opettelevat vuorovaikutus ja tunnetaitoja aikuisen ohjauksessa (arjen tilanteet, leikkitilanteet), Askeleittain, Pienin askelin Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia ilmaisuun monin keinoin itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa, käytetään ilmaisun eri keinoja. Kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti Suomalaisen ja ennen kaikkea kainuulaisen kulttuuriperinnön siirtäminen erittäin tärkeää Tuodaan esille lasten monikielisyyttä- ja kulttuurisuutta.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan esim. tunneilmapiiriä ja sosiaalisia suhteita ja eri sisältöjen toteutumista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7)

Itsestä huolehtimiseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Lasten itsenäisyyden asteittaista lisääntymistä tuetaan. Lapsia autetaan ja heitä kannustetaan pyytämään apua sitä tarvitessaan. Lasten kanssa harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua sekä henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä, kuten lähiluonnossa ja liikenteessä. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Paikallisesti päätetyt asiat:
Lapsille tarjotaan tekemisen ja osallistumisen mahdollisuuksia yhteisiin arjen työtehtäviin, esimerkiksi pöytien pyyhkimiseen, vaatteiden viikkaamiseen tai vastaaviin päivittäisiin tekemisiin. Lasten kanssa harjoitellaan tunnetaitoja lasten tarpeet ja kehitystaso huomioiden. Materiaalina voidaan käyttää mm. Pienin Askelin – opetusohjelmaa. Jokaisessa ryhmässä huolehditaan kehotunnekasvatuksesta ja turvataitojen opettelusta arjen eri tilanteissa. Aikuinen valvoo, ohjaa ja auttaa lapsia wc-käyntien yhteydessä. Lapsia ohjataan pesemään ja kuivaamaan kätensä jokaisen wc-käynnin jälkeen. Aikuinen huolehtii, että lapset pesevät kätensä tullessaan hoitopaikkaan, wc:ssä käynnin jälkeen, vaipanvaihdon jälkeen ja ennen ruokailuja.

Näin toimimme ja näin osalllisuus näkyy:	Kannustetaan lapsia omatoimisuuteen ja toimimaan itsenäisesti sekä kantamaan vastuuta itsestään ja teoistaan. Kannustetaan lapsia pyytämään apua tarvittaessa ja autetaan heitä. Ohjataan lapsia auttamaan toisiaan. Ohjataan lapsia tunnistamaan ja nimeään tunteitaan. Eskareilla turvataitojen opettelua Tuetaan lapsen omaa päätöksentekoa Riittävä määrä liikuntaa / ulkoilua Pienet työtehtävät Aikuinen vastaa lasten hyvinvoinnista. Tuetaan lapsen tunnetta siitä, että asioista selviää ja hän oppii pärjäämään. (Toivon näkökulma.)
Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelman seuraava askel	Vuonna 2016 on päiväkodin pihalle tehty pihamaalaukset mm. tervapata-peli, pohjoistuuli-etelätuuli-peli, kärrynpyörä, pyöräily-/potkulautailu-/mopoilureitti, maalit mm. potkupallon pelaamiseen ja erilaisia ruutuhyppelyruutuja. Päiväkodin henkilökunnasta enemmistö kävi Kainuun Liikunnan pihaleikkikoulutuksen. Pihamaalaukset ovat innostaneet lapsia liikkumaan enemmän ja mm. tervapata-/polttopallopelit ovat olleet suosiossa varsinkin eskareiden keskuudessa. Pienetkin potkuttelevat muovimopoilla pitkin ajoreittiä, isommat potkulautailevat ja polkevat pyörillä. Päiväkodille on hankittu v. 2019 keväällä uusia pyöriä. Vuonna 2019 pihamaalaukset uusittiin. Suunnittelupäivässä syksyllä 2019 sovittiin yhteisesti, että Lohtajan päiväkodin seuraava yhteinen pieni askel on ulkoliikuntavälineistön lisääminen, uusiminen ja korjaaminen. Myös sisäliikuntavälineitä huolletaan ja lisätään v. 2020, kun uudet määrärahat saadaan. Syksyllä v. 2019 hankittiin voimistelurenkaat kahteen eteistilaan. Liikuntavälineistöä on jaettu ryhmätiloihin tilojen sallimissa rajoissa. Seuraava askel on liikuntavälineistön ajantasaistaminen, kunnossapito ja ahkerakäyttö ryhmissä sekä päiväkodin ”Kerää kilometrejä kävellen” – haaste perheille.

	Perheitä kannustetaan liikkumaan yhdessä ”Kerää kilometrejä kävellen” –haasteella. Lapsi saa kävelypassin, johon hän kerää kilometrejä perheensä kanssa kävellen. Huoltajat merkitsevät lapsen kävelemät kilometrit passiin ja palauttavat passin päiväkodille vuoden 2021 alussa. V.2020 loppuun mennessä eniten kävellleet lapset palkitaan ikäryhmittäin pokaalilla, kaikki passin palauttaneet lapset saavat ruusukkeen ja diplomin palkinnoksi.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	. Arvioidaan ryhmissä, miten lapsen omatoimisuus arjen toiminnoissa on toteutunut. Liikkuva varhaiskasvatus –hankkeen arviointi tehdään keväällä 2021.

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7)

Monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä.

Monilukutaito on kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämisen sekä vuorovaikutuksen näkökulmasta keskeinen perustaito. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaito liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin. Lasten kanssa nimetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa, ympäristöissä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Digitaalista dokumentointia hyödynnetään leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä lukutaitoa. Henkilöstö ohjaa lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lasten kanssa huomioidaan, tutkitaan ja keskustellaan päivittäisessä toiminnassa ympärillä olevista erimuotoisista teksteistä, esim. liikennemerkit, kuvat, numerot, logot, mainokset jne. On tärkeää tiedostaa, että media ja sen merkitys ovat lisääntyneet ihmisten arjessa ja mediakasvatuksella on tärkeä rooli lasten mediataitojen tukemisessa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä ja tietoinen, mitä lapsi tekee tieto- ja viestintäteknisillä välineillä. Lapselle opetetaan että aina on tärkeää kertoa aikuiselle, jos hän näkee tai kuulee sellaista sisältöä, joka pelottaa, ahdistaa tai tekee lapselle pahan mielen.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Ohjataan lapsia lukemaan erilaisia kuvia ja merkkejä mm. liikennemerkit ja esim. päiväjärjestyskuvat Ilmeiden ja eleiden käyttö vuorovaikutustilanteissa Arjen sanoittaminen keskusteluissa ja erilaisissa toimintaympäristöissä Lasten arjen dokumentointia myös digitaalisesti. Ohjataan lapsia kokeilemaan tieto- ja viestintäteknisiä välineitä. Keskustelua huoltajien ja lasten kanssa median sisällöistä, järkevästä käytöstä.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöä tiimissä.

Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7)

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Paikallisesti päätetyt asiat:
Lapsi on aktiivinen ja vastuullinen toimija, jonka mielipiteet, toiveet ja tarpeet huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallisuuteen ja vaikuttamiseen iästä, kehitystasosta ja taidoista riippumatta. On tärkeä huomioida, että osallisuus on kaikkien lasten, ei vain puhuvien, oikeus. Aikuisen on tärkeää huomioida ja varmistaa se, että kaikkien lasten mielipide tulee kuulluksi. Aikuinen on aktiivinen ja aloitteellinen vuorovaikutussuhteessa lapseen.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Lapsen aito kuuntelu, aito vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä Kohdataan lapsi ja vanhempi arvostavasti Lasten ja huoltajien mielipiteiden huomioon otto toimintaa suunniteltaessa. Työstetään lasten ja huoltajien ideoita projekteiksi. Lapsille, joilla ei ole puhetta kommunikointikeinona, tarjotaan mahdollisuuksia valita parista vaihtoehdosta mieleisensä.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan lasten osallisuutta ryhmän toiminnassa.

Kielten rikas maailma (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.7). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan.

Paikallisesti päätetyt asiat:
Kieleen tutustuminen tapahtuu varhaiskasvatuksessa arjen kaikissa vuorovaikutustilanteissa työntekijöiden ja toisten lasten kanssa. Kielen oppimisen tukena käytetään mm. monipuolisesti kuvia ja tarvittaessa esimerkiksi tukiviittomia.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Opetellaan käyttämään monipuolisesti erilaisia medioita kielen kehityksen tukena; kuvien käyttö arjen toimintojen tukena. Kummi 3 eskareille Ryhmässä keskusteleva ilmapiiri Asioiden ja esineiden nimeäminen Arjen tilanteiden sanoittaminen, viestinnän havainnollistaminen ilmein ja elein, viittomat, erilaisten kommunikaatiokanavien käyttö. Saduttaminen, lorut, laulut. Halinalle -ohjelman käyttö Lasten kirjallisuuteen ja – kulttuuriin tutustuminen S2-opetus, Pienten kielireppu, Lauran päivä.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Kummi 3:n kielellisen tietoisuuden arviointi ja palvelutarvearviot (Kettu, Lumiukko) Arvioidaan kielellisen ympäristön, sisältöjen ja menetelmien monipuolisuutta. Arvioidaan tiimeissä yksittäisen lapsen ja ryhmän kielen kehitystä.

Ilmaisun monet muodot (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.
Paikallisesti päätetyt asiat:
Varhaiskasvatuksen toiminnassa tarjotaan päivittäin lapsille omaehtoista tai ohjattua toimintaa ilmaisun parissa. Varhaiskasvatuksen toiminnassa on tilaa lapsista lähtöisin olevalle luovuudelle ja kekseliäisyydelle. Lasten kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaiset aiheet huomioidaan työtapojen valinnassa. Varhaiskasvatuksen työntekijät keskustelevat lasten kanssa ja havainnoivat lasten toimintaa lapsilähtöisten ideoiden toteutumisen mahdollistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen arjessa mahdollistetaan lapsille omaehtoinen kulttuurin tuottaminen sekä luodaan tilaisuuksia päästä esiintymään toisille lapsille ja aikuisille. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan esiintymisen erilaiset tavat ja toimintamallit, esimerkiksi esitys voi olla ennalta nauhoitettu, animaatio jne.

Lapsilla tulee olla tieto varhaiskasvatuksen tarjoamista mahdollisuuksista. Kaikkien välineiden ei tarvitse olla esillä, mutta lapsilla on oltava tieto esimerkiksi kuvien kautta siitä, mitä he voivat käyttää.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Tutustutaan Lukukummi-toimintaan. Huomioidaan lasten omat ideat toiminnassa, jalostetaan niistä mahdollisesti erilaisia projekteja. Ilmaisun välineistöä kootaan ryhmiin ja laitetaan esille valokuvien muodossa toimintamahdollisuuksina. Luodaan mahdollisia esiintymistilanteita omassa ryhmässä, myös spontaanisti lasten ideoista lähtien. Integroidaan ilmaisu muihin toimintoihin.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan keväällä, miten ilmaisumuodot ovat toteutuneet ryhmittäin.

Minä ja meidän yhteisömme (4.5)

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (luku 2.7).

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien säännöt luodaan yhdessä lasten kanssa ja laitetaan lasten nähtäville kuvilla tai muutoin lapsille sopivalla tavalla havainnollistettuina. Säännöistä ja niiden perusteluista tulee aidosti keskustella lasten kanssa.

Kajaanin varhaiskasvatuksessa on laadittu katsomuskasvatukseen yhteiset ohjeet, jotka löytyvät Intrasta (Sivistys-> Varhais-kasvatus-> Ohjeet) ja pdf-lomakkeista.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Opetellaan hyviä tapoja ja oikean ja väärän erottamista arjen tilanteissa. Perheen vakaumuksen huomiointi toiminnassa Tehdään yhteiset säännöt ryhmään ja laitetaan kuvilla esille lasten nähtäväksi. Tutustutaan lähiympäristöön ja sen historiaan.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan ryhmissä, onko lähiympäristö tullut tutuksi.

Tutkin ja toimin ympäristössäni (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös ympäristökasvatusta ja teknologiakasvatusta. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.
Paikallisesti päätetyt asiat:
Varhaiskasvatuksen toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulma. Hankinnat tehdään harkiten ja suositaan välineitä, jotka ovat kestäviä ja tarvittaessa korjattavia. Askarteluissa hyödynnetään kierrätys- ja luonnonmateriaalia.

Lapsia ohjataan käyttämään vettä ja sähköä tuhlaamista välttäen. Lasten kanssa harjoitellaan ja opetellaan ruuan arvostamista. Yhdessä voidaan esimerkiksi seurata ruuan hävikkiä. Opetellaan ruuan annostelua: ”minkä verran jaksan syödä?”.

Merkkipäiviä juhlistettaessa suositaan aineettomia lahjoja. Varhaiskasvatuksessa erilaisissa juhlissa suositaan erilaisia leikkejä ja muuta toimintaa herkkujen sijaan.

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lasten kanssa kierrättämistä päivittäisessä toiminnassa. Ryhmissä lajitellaan jätteet kierrätysastioihin yhdessä lasten kanssa.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Lapsille annetaan mahdollisuus tutkimiseen lähiympäristössä ja annetaan lapsille tieto, että hän voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ympäristön tulevaisuuteen. Hankitaan leluja Entringistä. Ruokailussa lapset saavat päättää, minkä verran he ottavat mitäkin ruokaa. Salaatit ovat omina komponentteinaan. Syntymäpäiviä juhlistetaan aineettomin lahjoin, vain kortti lapselle. Opetetaan lapsia ryhmissä kierrättämään mm. maitopurkkeja.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Ryhmissä arvioidaan keväällä toimintaa.

Kasvan, liikun ja kehityn (4.5)

Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alueeseen sisältyy liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.
Paikallisesti päätetyt asiat:
Varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä lapsille tarjotaan ravintosuositusten mukaisia aterioita. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ja kainuulaiseen ruokakulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ruokakulttuuriin, ruokailutapoihin ja erilaisiin ruokiin. Varhaiskasvatuksessa kannustetaan lapsia terveellisiin ruokailutottumuksiin. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset.

Kajaanin LiikuntaVasu toimii lasten liikkumista ohjaavana suunnitelmana, joka löytyy Kajaanin kaupungin intrasta (Varhaiskasvatus-> lomakkeet -> liikunta) ja pdf-lomakkeista.

Kajaanin varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa lasten liikkumis- ja hyvinvointiohjelmassa Ilo kasvaa liikkuen. Varhaiskasvatusyksiköt toteuttavat ohjelmaa omien kehittämiskohteidensa kautta ja Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa pyritään siihen, että lapsi liikkuu varhaiskasvatuspäivän aikana kaksi tuntia.

Kaikissa päiväkodeissa toimii nimetyt liikuntavastaavat, joiden tehtävänä on yhdessä muun varhaiskasvatusyksikön henkilöstön kanssa edistää ja koordinoida varhaiskasvatuksessa olevien lasten liikkumista.

Lasten motorista kehitystä havainnoidaan päiväkodeissa motorisen kehityksen havainnointilomakkeen avulla. Lasten motoriseen kehitykseen liittyvä havainnointilomake täytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä vuosittain.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Opetellaan syömään ravintosuositusten mukaisesti hyväksyvässä ilmapiirissä opetellen hyviä pöytätapoja. Riittävästi ja monipuolisesti sekä hieno- että karkeamotorisiaharjoitteita huomioiden lasten toiveet. Perheitä kannustetaan liikkumaan yhdessä. Liikunnan ja keskittymistä vaativan toiminnan vuorottelu ohjatussa toiminnassa. Lapsille annetaan turvakasvatusta ikätasoisesti. Tutustutetaan lapset päiväkodin Nalle-turvahuoneeseen.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Toimintaa arvioidaan lapsiryhmissä.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7)
(täytetään tarvittaessa)

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa, pienryhmätoiminnassa ja yksilöopetuksena. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen kotouttamisohjelmaan ja intraan koottuja maahanmuuttajatyössä käytössä olevia toimintamalleja ja materiaaleja.

Jokaisessa päiväkodissa on nimetty maahanmuuttajatyön yhteyshenkilö, joka huolehtii osaltaan yksikkönsä tiedottamisesta maahanmuuttajatyöhön liittyvissä asioissa. Yksikköjen yhteyshenkilöt perehdyttävät, ohjaavat ja neuvovat uutta henkilöstöä niissä ryhmissä, joissa on eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia. He ohjeistavat tulkkausten tilaamisen ja toteuttamisen. Yhteyshenkilöt neuvovat mistä materiaalit ja tieto löytyvät. He osallistuvat yhteyshenkilötapaamisiin ja kehittävät sekä jakavat hyviä käytäntöjä.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuriin tutustuminen ja arvostaminen Lauran päivä ja S2- ohjelma, pienten kielireppu. Päiväkodilla on maahanmuuttoyhteyshenkilö. Kuvia käytetään toiminnan tukena lapsille. Taitavaksi S2 – opettajaksi koulutuksen anti on käytettävissä koko henkilökunnalle.
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Toimintaa arvioidaan tiimeissä.

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1)

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.
Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja huoltajien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (4.2)
Paikallisesti päätetyt asiat:
Jokainen varhaiskasvatusyksikkö laatii varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvan vuosisuunnitelman toiminnalleen ja yksikkökohtaisesta vuosisuunnitelmasta tehdään tarkennuksia tiimin tasolle. Vuosisuunnitelmat ja niiden toteutuminen arvioidaan toimintakauden päätteeksi. Yksikkökohtainen vuosisuunnitelma julkaistaan päiväkodin nettisivuilla. Huoltajilla on oikeus nähdä yksikkökohtainen vuosisuunnitelma halutessaan myös päiväkodilla.
Jokaisessa tiimissä toteutetaan säännöllistä ja jatkuvaa itsearviointia. Arvioinnin ja kehittämisen tukena käytetään pedagogista dokumentointia. Tiimipalavereiden aiheena on tärkeää olla tiimissä toteutettavan pedagogiikan arviointi ja kehittäminen

Arvioinnista nousseet kehittämisen tavoitteet ja suunnitelma sen toteuttamiseksi:	Vanhemmilta ja lapsilta saadun palautteen arviointi ja hyödyntäminen tiimin suunnittelussa. Tulosten arviointi ja läpikäynti kasvatushenkilöstön kesken (Peda-tiimin rooli) Monitahoarvioinnin tulosten työstäminen toimintayksikön kehittämistavoitteiksi Pedagogisen dokumentoinnin kehittäminen arjen työvälineeksi
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Toteutuneen suunnitelman arviointi:	Palaute ja arviointi kuluneesta toimikaudesta kevätpuolella.